در «کلیک» بخوانید:
اعمال حاکمیت بر غول‌های فناوری

ورود خزاعی به سازمان سینمایی چه تاثیری بر این حوزه می‌گذارد؟
به وقت تعامل

www.jamejamdaily.ir

جام جم

روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران

یکشنبه ۱۱ مهر ۱۴۰۰ | ۲۶ صفر ۱۴۴۳ | ۲۰ صفحه | سال بیست و دوم - شماره ۶۰۴۷ | استان تهران و البرز ۳۰۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۲۰۰۰ تومان | Sunday - October 3, 2021

۱۰

رئیس‌رسانه ملی در اولین سفر استانی خود به خوزستان رفت تا اراده جدی صداوسیما برای انعکاس مشکلات مردم صبور این استان را نشان دهد

سفر به سرزمین مردمان بی‌رسانه

۶

جولان «شاهین» در سواحل مکران

استان‌های سیستان‌وبلوچستان و هرمزگان با ورود توفان حاره‌ای به کشور به حالت آماده‌باش درآمده‌اند

عکس: ایرنا | ۱۹

ویژه‌ها

پاسخ به سوالات مطرح شده درباره تنش اخیر ایران با همسایگان شمال‌غربی

پایان سیاست مدارا با باکو

در ماجرای تنش اخیری که آذربایجان علیه ایران به‌راه انداخته است، نیات و انگیزه‌هایی مبتنی بر دیدگاه‌های اقتصادی، سیاسی، امنیتی و ژئوپلتیک وجود دارد. دکتر شعیب بهمن، پژوهشگر مسائل اوراسیا در گفت‌وگو با جام‌جم معتقد است که هدف آذربایجان بازی کردن در پازل ترکیه و رژیم صهیونیستی برای تغییر ژئوپلتیک در منطقه قفقاز و مسدودسازی مسیرهای ارتباطی ایران با اروپا است. وی بر این باور است که تاکنون جمهوری اسلامی ایران در قبال تحرکات تنش آمیز جمهوی آذربایجان برخورد بزرگوارانه‌ای داشته و...

۲

شروع خوب تیم ملی کشتی ایران در روز اول مسابقات جهانی نروژ

در انتظار دو طلا

۴

بیشتر بخوانید

آیا ایده جدید دولت برای مهار کرونا موفقیت‌آمیز خواهد بود؟

محدودیت هوشمند برای رهایی از شر کرونا

۱۸

دولت چگونه توانست در شرایط کسری بودجه کشور را بدون استقراض اداره کند؟

اوراق نجات‌بخش

۳

گفت‌وگو با استاد دانشگاه جورج واشنگتن درباره ۲۰ سال حضور آمریکا در افغانستان

خاطرات تلخ اشغال سال‌ها باقی می‌ماند

۸

سابقه ابتلا به کرونا و تماس با فرد مبتلا از موارد منع واکسیناسیون برای کودکان نیست

کودکان را از واکسن کرونا نترسانید

۱۴

یادداشت

تهدید داعش؛ این بار از شمال غرب

حسن هانی‌زاده

کارشناس مسائل غرب آسیا

رزمایش فاتحان خیبر که توسط نیروی زمینی ارتش در مرزهای شمال‌غربی کشور برگزار می‌شود، در مقایسه با سایر رزمایش‌های گذشته از اهمیت راهبردی بالاتری برخوردار است و به چند دلیل در برگیرنده پیام‌هایی بسیار مهم است. این رزمایش در درجه اول، واکنشی به حضور شوم رژیم نامشروع صهیونیستی در آذربایجان و منطقه قفقاز و دریای خزر است که با هدف ایجاد ناامنی در منطقه صورت‌گرفته‌است؛ چراکه برگزاری رزمایش مشترک ترکیه، آذربایجان و همچنین حضور رژیم‌صهیونیستی در کنار مرزهای ایران نشان می‌دهد یک سناریوی جدید برای کشاندن پای این رژیم به منطقه حساس قفقاز وجود دارد. یکی دیگر از پیام‌های مهم این رزمایش که برای جهان مخابره می‌شود، این است که ایران تحت هیچ شرایطی حضور غیرمشروع رژیم‌صهیونیستی در کنار مرزهای خود را نمی‌پذیرد و آماده است برای تقابل با هر سناریویی که منجر به نفوذ اسرائیل در منطقه شود، برخورد کند.

موضوع دیگر نیز احتمال انتقال داعش از افغانستان به سایر نقاط از جمله دریای خزر و قفقاز است که در مناطق شمال غربی ایران ممکن است به ایجاد مشکلاتی منجر شود، کما این‌که در گذشته مانورهایی بین ترکیه، پاکستان و آذربایجان انجام شد که از این رو برگزاری رزمایش‌های مکرر از سوی این کشورها با هدف ایجاد ناامنی در منطقه قفقاز و آسیای میانه و دریای خزر صورت می‌گیرد. این موضوع بر اساس وجود اطلاعاتی از برخی کشورهای عرب منطقه همچون عربستان و امارات است که تلاش می‌کنند به طالبان نزدیک شوند و از طریق پاکستان، داعش را از مناطقی مثل عراق و سوریه به افغانستان منتقل کنند. در حال حاضر شمار زیادی از عوامل داعش در افغانستان حضور دارند که می‌توانند به وسیله پاکستان و با کمک مالی امارات و عربستان به منطقه آذربایجان، نخجوان و قفقاز منتقل شوند و در کنار مرزهای شمال‌غربی ایران، ناامنی را تشدید کنند. از این رو انتقال داعش به نزدیکی مرزهای شمال غربی ایران می‌تواند برای امنیت ملی کشورمان خطرآفرین باشد. بنابراین ایران هشدارهای لازم را در این زمینه داده است و برگزاری رزمایش نیروی زمینی ارتش در مرزهای شمال‌غربی می‌تواند پاسخی به حضور نظامی رژیم‌صهیونیستی در آنجا باشد. از سوی دیگر رفتار غیرمنطقی الهام علی‌اف، رئیس‌جمهور آذربایجان و اتهام‌زنی‌ها علیه ایران موجب شده فضایی غبارآلود در منطقه در روابط ایران با آذربایجان حاکم شود که باید آذربایجان رفتارهای خود را نسبت به ایران تغییر دهد و در غیر این‌صورت ایران برگ‌ها و اهرم‌های زیادی برای فشار به حاکمیت آذربایجان در اختیار دارد، به طور مثال ساختار جمعیتی آذربایجان به گونه‌ای است که بیش از ۷۰ درصد جمعیت آن کشور به دلیل گرایش‌های مذهبی نسبت به ایران نگاهی عاطفی دارند و هرگونه موضعگیری خصمانه از سوی دولت علیه ایران با واکنش مردم آذربایجان مواجه خواهد شد و حاکمیت علی‌اف را که کاملا غیرپایدار، موروثی و غیرانتخابی است، با تهدید جدی مواجه خواهد کرد؛ بنابراین رئیس‌جمهور آذربایجان باید تاریخ و جغرافیای این کشور را به‌خوبی مطالعه کند و بداند آذربایجان، زمانی بخشی از پیکره ایران بزرگ بود.

اما درباره واکنش‌های بین‌المللی به این مساله باید گفت طبیعی است جامعه جهانی همچنان که نسبت به افغانستان بی‌تفاوت بود، نسبت به تنش در منطقه قفقاز، مرزهای آذربایجان و ایران هم بی‌تفاوت باشد. هرچند در حال حاضر نیز سکوت اختیار کردند اما هر بار اقدامی از سوی ایران صورت می‌گیرد جامعه جهانی به طرفداری از آذربایجان وارد عمل خواهد شد. این موضوع نشان می‌دهد جامعه جهانی غیرمنصفانه و دارای استانداردهای دوگانه نسبت به مسائل است. با وجود این، ایران متکی به قدرت و توان بازدارندگی بالای خود به مسیرش ادامه می‌دهد و تا جایی که امکان داشته باشد از ابزارهای دیپلماتیک برای حل مسائل خود با آذربایجان استفاده خواهد کرد، چراکه ایران و آذربایجان به هر حال اشتراکات زیادی دارند اما چنانچه الهام علی‌اف، رئیس‌جمهور آذربایجان به تحریک آمریکا، اسرائیل و ترکیه بخواهد دست به تشدید ناامنی در مرزهای ایران بزند جمهوری اسلامی نیز واکنش‌های مناسبی در زمان و مکان مقتضی از خود نشان خواهد داد.

یادداشت

افزایش چشمه‌های گردوغبار

محمدمهدی میرزایی قمی

رئیس مرکز ملی هوا و تغییر اقلیم

بیش از ۵۰درصد مساحت کشور ما را مناطق بیابانی یا نیمه‌بیابانی تشکیل می‌دهند که از این میان، حدود ۲۰ درصد مساحت کشور نیز در شمار مناطقی قرار دارد که بر اساس تعاریف اقلیمی، حیات گونه‌های زیستی آن در حداقل ممکن است. فرسایش بادی و توفان‌های گردوغبار، یکی از مهم‌ترین پدیده‌ها در این مناطق است که می‌تواند با شروع از مناطق بیابانی و گسترش آنها به نواحی مجاور، مشکلات بسیاری برای سلامت، حمل و نقل، فعالیت‌های اقتصادی و غیره ایجاد کند.

به علت شرایط اقلیمی و تشدید پدیده خشکسالی در منطقه، توفان‌های گردوغبار به بحرانی منطقه‌ای و حتی فرامنطقه‌ای تبدیل شده‌است. خشکسالی و از بین رفتن پوشش گیاهی، موجب از دست رفتن رطوبت خاک و تسریع فرسایش زمین می‌شود و گرد و خاک تولید شده و با حرکت باد به درون جو نفوذ می‌کند. قرارگیری کشور ایران در محل فرونشینی پرفشار دینامیکی جنب حاره، موجب شکل‌گیری شرایط توده هوای گرم و خشک در این منطقه شده که به طور محسوس بر میزان تبخیر و تعرق، پراکندگی زمانی و مکانی بارش و سایر متغیرهای جوی اثر گذاشته و به ایجاد نواحی خشک در کشور منجر شده‌است. وضعیت آب و هوایی این منطقه، در ترکیب با ویژگی‌های پوشش سطحی و حوضه‌های آبرفتی ریزدانه فراوانی که در داخل کشور و کشورهای همسایه وجود دارد، منطقه خاورمیانه و ایران را به یکی از مهم‌ترین مناطق وقوع توفان‌های گردوغبار در دنیا مبدل کرده‌است. اقدامات بسیاری در دست انجام است که چشمه‌های تولید گردوغبار در داخل کشور شناسایی و تثبیت شوند، هرچند شرایط اقلیمی، افزایش دما، تغییر الگوی بارندگی و خشکسالی موجب گسترش این چشمه‌ها در سال‌های اخیر شده‌اند، اما به طور کلی کشور ایران به علت قرارگیری در منطقه خاورمیانه و کمربند بیابانی جهان و مجاورت با مهم‌ترین بیابان‌های منطقه از جمله صحرای عربستان و عراق در غرب و مناطق بیابانی در پاکستان و افغانستان در شرق همواره تحت نفوذ توفان‌های گردوغبار منطقه‌ای و فرامرزی است. در سال‌های اخیر با تشدید خشکسالی در ایران و کشورهای همسایه به خصوص عراق و سوریه و حتی ترکمنستان، کانون‌های جدید فرسایش بادی و توفان‌های گردوغبار در منطقه ایجاد شده‌است.

نکته قابل توجه این است که اغلب کانون‌های گرد و غبار در منطقه خاورمیانه در دهه‌های اخیر بیشتر تحت تأثیر فعالیت‌های انسانی به ویژه تغییر کاربری اراضی افزایش یافته‌است اما پیش‌بینی می‌شود به دلیل کاهش نزولات جوی، کاهش رطوبت، افزایش دما و همچنین گسترش بیابان‌ها ناشی از تغییرات اقلیمی، رشد این کانون‌ها شدت یابد. مطالعات و مدل‌سازی‌ها نشان می‌دهد علاوه بر روند سریع فرسایش خاک و فقر پوشش گیاهی کشور که بخشی از آن ناشی از تغییر کاربری اراضی و فعالیت‌های نامتناسب انسانی، و بخشی از تبعات تغییرات اقلیمی در سال‌های اخیر بوده‌است، منطقه خاورمیانه در سال‌های آینده نیز با افزایش دما، کاهش بارندگی و ادامه روند خشکسالی خواهد بود که به بروز چشمه‌های توفان گردوغبار در داخل کشور و کشورهای همسایه منجر خواهد شد.

در چنین شرایطی رصد و مدیریت پیامدها و آسیب‌های تغییرات اقلیمی می‌تواند تا حدودی این اثرات را کاهش داده و از نابودی کامل ظرفیت‌های مناطق آسیب‌پذیر جلوگیری کند. از این رو هم اکنون تغییر و اصلاح الگوی کشت در برخی مناطق با هدف افزایش سطح پوشش گیاهی، افزایش کاشت و نگهداشت جنگل‌ها، مدیریت و کنترل فرسایش خاک، مدیریت مصرف و تامین منابع آب به ویژه بازنگری در احداث سازه‌های آبی و اقداماتی از این دست و از سوی دیگر تقویت دیپلماسی زیست‌محیطی و همکاری با کشورهای همسایه بر مبنای کنترل چشمه‌های تولید گردوغبار در آن مناطق یک ضرورت گریزناپذیر در مواجهه و مدیریت توفان‌های گردوغبار به عنوان یکی از پیامدها و آسیب‌های تغییرات اقلیمی در کشور است.

خبر

جلسه سران ۳ قوه برای تسریع در رفع مشکلات کشور به میزبانی رئیس قوه‌قضاییه برگزار شد

در ادامه برگزاری سلسله نشست‌های مشترک رئیس‌جمهور، رئیس مجلس و رئیس قوه‌قضاییه روز گذشته هم دیدار دیگری بین آنها برگزار شد. جلسه سران سه قوه عصر دیروز (۱۰مهر) به میزبانی محسنی اژه‌ای، رئیس قوه‌قضاییه و با حضور سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور و محمدباقر قالیباف رئیس مجلس شورای اسلامی برگزار شد. در این جلسه و در ادامه دیدارهای قبلی سران قوا، رؤسای قوای قضاییه، مجریه و مقننه درباره مهم‌ترین موضوعات کشور از جمله مسائل اقتصادی گفت‌وگو و مشورت کردند تا روند رسیدگی به مسائل و مشکلات کشور سریع‌تر و جدی‌تر دنبال شود.

مهلت دوهفته‌ای رئیس دستگاه قضا به بانک‌ها

صبح دیروز جلسه‌ای با «کمیته فرا دستگاهی رسیدگی به مطالبات غیر جاری بانک‌ها» با حضور مسئولین عالی قضایی، بانک مرکزی، وزارت اقتصاد، وزارت اطلاعات، سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مدیران عامل بانک‌ها تشکیل شد تا مسئله مطالبات معوق بانکی و وظیفه مهم بانک‌ها در حمایت از تولید از ابعاد مختلف و در حضور رئیس قوه قضائیه بررسی و برای حل اساسی و ریشه‌ای آن تدبیری اندیشیده شود.

رئیس عدلیه با اشاره به این‌که حمایت از تولید داخلی بر همه دستگاه‌ها لازم است خاطرنشان کرد: حمایت از تولید یکی از وظایف اصلی بانک‌هاست و در این زمینه باید به صورت عملی فعالیت داشت. وی با اشاره به این‌که فساد سرایت می‌کند اضافه کرد: مبارزه همه‌جانبه‌نگر با فساد جزو دستور کارهای اصلی قوه قضائیه است که بانک‌ها هم باید در این زمینه ایفای نقش مهمی داشته باشند فساد چه در بانک چه در قوه قضائیه چه در دستگاه نظارتی و نهاد ضابطین باشد باید مبارزه جدی شود تا سرایت نکند. وی همچنین تاکید کرد بانک‌ها باید بر نحوه هزینه کرد تسهیلات بانکی نظارت جدی و عملی داشته باشند. حجت‌الاسلام‌والمسلمین محسنی اژه‌ای در نشست با کمیته فرادستگاهی رسیدگی به مطالبات غیرجاری بانک‌ها اضافه کرد: حمایت جدی از تولید در شرایطی که درگیر جنگ اقتصادی با دشمن هستیم بر همه واجب است و بانک‌ها از پایه‌های اصلی حمایت از تولید داخلی هستند و مدیران نظام بانکی باید مسئولیت خود را در مقابله با تحریم‌ها و کمک به فعالان اقتصادی و تولید داخلی ایفا کنند. وی تاکید کرد: در وصول مطالبات باید مراقب بود هیچ واحد تولیدی تعطیل یا نیمه تعطیل نشود و اگر آسیبی در نحوه پرداخت تسهیلات و هزینه‌کرد آن و وصول مطالبات از ابربدهکاران وجود دارد باید راه‌حل آن با کمک مجلس و بانک مرکزی تبدیل به یک قانون و دستورالعمل شود. رئیس عدلیه افزود: کمیته فرادستگاهی رسیدگی به مطالبات بانک‌ها در وصول معوقات بانکی باید حقوق همه طرفین را متناسب با حقی که دارند رعایت کند؛ حتی حقوق مشتری را، اما کسی نباید به نام تولید سوءاستفاده کند.

در پایان رئیس دستگاه قضا مهلت دو هفته‌ای به کمیته فرادستگاهی رسیدگی به مطالبات بانک‌ها برای ارائه راهکارهای تقویت و افزایش اختیارات و کارآمدی این کمیته تعیین کرد.